

DATOS IDENTIFICATIVOS

As Dimensións do Cambio Global

Materia	As Dimensións do Cambio Global			
Código	V02M077V01130			
Titulación	Máster Universitario en Biodiversidade e Ecosistemas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinador/a	Marañón Sainz, Emilio			
Profesorado	Iglesias Briones, Maria Jesus Marañón Sainz, Emilio			
Correo-e	em@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Desde la Revolución Industrial y con mayor intensidad desde mediados del siglo XX nuestro planeta está experimentando un conjunto de cambios ambientales globales que derivan del aumento exponencial de la población humana y, por consiguiente, de la tasa de utilización de recursos. Las actividades humanas conllevan transformaciones profundas en el uso de la tierra, los ciclos biogeoquímicos globales, la abundancia y distribución de las especies, y la estructura y funcionamiento de los ecosistemas. Asimismo, los cambios antropogénicos en la concentración de gases de efecto invernadero han contribuido al calentamiento global observado desde principios del siglo XX, que a su vez está dando lugar a cambios en la distribución y abundancia de especies, en la organización y funcionamiento de las comunidades y en los ciclos biogeoquímicos. En esta asignatura se pretende que el alumno conozca las escalas y componentes implicados en el cambio global, comprenda sus principales efectos sobre los diferentes ecosistemas marinos y terrestres, y se familiarice con los principales programas internacionales que estudian esta disciplina.			

Competencias de titulación

Código	
A1	CG1. Capacidade de razoamento crítico e autocrítico.
A2	CG2. Capacidade de análise e síntese.
A3	CG3. Utilización de criterios e métodos científicos para realizar deseños experimentais
A4	CG4. Aprender diversas técnicas e métodos analíticos tanto no campo como no laboratorio.
A5	CG5. Aprender a comunicar e discutir resultados en ecoloxía.
A6	CG6. Desenvolvemento da curiosidade científica, da iniciativa e a creatividade.
A7	CG7. Procurar, analizar e comprender información, incluíndo a capacidade de interpretación e avaliación.
A8	CG8. Capacidade para actualizar o coñecemento de forma autónoma.
A9	CG9. Aprender a colaborar e a traballar en equipo.
A10	CG10. Entendemento da proxección social da ciencia.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
CG1. Capacidade de razoamento crítico e autocrítico	saber facer	A1
CG2. Capacidade de análise e síntese	saber facer	A2
CG3. Utilización de criterios e métodos científicos para realizar deseños experimentais	saber facer	A3
CG4. Aprender diversas técnicas e métodos analíticos tanto no campo como no laboratorio.	saber facer	A4
CG5. Aprender a comunicar e discutir resultados en ecoloxía.	saber facer	A5
CG6. Desenvolvemento da curiosidade científica, da iniciativa e a creatividade.	saber facer	A6

CG7. Procurar, analizar e comprender información, incluíndo a capacidade de interpretación e avaliación.	saber facer	A7
CG8. Capacidade para actualizar o coñecemento de forma autónoma.	saber facer	A8
CG9. Aprender a colaborar e a traballar en equipo.	saber facer Saber estar / ser	A9
CG10. Entendemento da proxección social da ciencia.	Saber estar / ser	A10
CE8. Comprender o funcionamento dos ecosistemas terrestres, dulceacuícolas, mariños e costeiros a distintos niveis: ecosistema, comunidades e poboacións.	saber	A2 A5 A7
CE16. Realizar estudos para coñecer os principais efectos do cambio global sobre os distintos ecosistemas, así como os que se prevé que ocorrerán no futuro.	saber saber facer	A1 A2 A5 A6 A7

Contidos

Tema	
Introducción al cambio global	Escalas y componentes del cambio global Tendencias generales del cambio global Desarrollo de la asignatura
Cambio global en el pasado	Ciclos de glaciación-desglaciación. Cambios interglaciales en CO2 atmosférico: hipótesis explicativas. Cambios climáticos rápidos.
Cambio global en ecosistemas terrestres	Evidencias del cambio global en ecosistemas terrestres Degradación de hábitats Cambio global y cambios en la biodiversidad Cambios en los ciclos de materia
Cambio global en ecosistemas marinos	Cambios en las distribuciones de especies Cambios en el ciclo del nitrógeno: eutrofización Cambios en la productividad del océano Cambios en el ciclo del carbono: acidificación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	2	6	8
Sesión maxistral	10	20	30
Traballos e proxectos	4	32	36
Probas de resposta curta	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminarios	Resolver cuestións e dúbidas
Sesión maxistral	Exposición de contidos teóricos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Resolver as cuestións e problemas que puidan surgir durante o desenvolvemento da materia
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Resolver as cuestións e problemas que puidan surgir durante o desenvolvemento da materia
Probas de resposta curta	Resolver as cuestións e problemas que puidan surgir durante o desenvolvemento da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Asistencia	10
Traballos e proxectos	Exposición do traballo	70
Probas de resposta curta	Examen con preguntas de resposta curta sobre os contidos da materia	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Duarte, C. (Coord.), **Cambio global. Impacto de la actividad humana sobre el sistema tierra**, 2006,

Schlesinger, W.H., **Biogeochemistry. An analysis of global change**, 1997,

Walker,B; Steffen, W., **Global change and terrestrial ecosystems**, 1996,

IPCC,

Millenium ecosystem assessment,

Recomendacións
